

СТАНОВИЩЕ

на проф. д-р Тотко Стоянов

член на научното жури за оценка на качествата на дисертационния труд на **Даниел Иванов Иванов**, редовен докторант към катедра Археология, Исторически факултет, Софийски университет „Св. Климент Охридски“ на тема: *„Крепости и укрепления, използвани през Средновековието в Западна България. Възможности за експониране и социализация“*, представен за присъждане на **образователна и научна степен “Доктор”**

Даниел Иванов е възпитаник на бакалавърската програма по История и магистърската програма по Музеология в Исторически факултет на СУ. Неговите интереси към проблематиката на експонирането на археологически обекти бяха изявени още по време на обучението му в магистърската програма и насочването към настоящата тема на докторската му теза е обяснимо и закономерно.

Избраният тематичен кръг е удачен за дисертационно изследване. Натрупаната критична маса от данни от проучени и социализирани в различна степен или не средновековни крепости и укрепления в България през последните десетилетия, както и изпълнените няколко проекта със значително финансиране (за стандартите в България), закономерно поставят въпроса за нуждата от системно изследване на законодателните рамки и практиката по отношение на експонирането и социализацията на такива обекти. Изследването на Даниел Иванов е базирано на данни за ситуирани извън обхвата на съвременни градски центрове.

В резултат, за обсъждане е представен значителен по обем и съдържание дисертационен труд от общо 599 страници – I част текст (312 с.) и II част каталог (237 с.) и пет приложения (49 с.) - 287 страници.

Избраната структура на тезата бе внимателно обмислена (и обсъдена с научния ръководител и научния консултант) и е подходяща за постигането на целта и конкретните задачи, дефинирани адекватно във въведението (с. 7-8). Изложението се състои от въведение, четири глави, заключение и вм.

обичайните библиография или литература, част, обозначена като информационни източници, защото освен литература по проблематиката на дисертацията са използвани и нормативни документи, архивни източници и интернет страници за археологически обекти, музеи и институции.

В каталога са обособени два раздела – основен, в който под формата на досиета е представена изчерпателна информация (по една стриктно следвана матрица) за 24 крепостни обекта от шест области в дн. Западна България, и втори, с пет приложения. Текстът и каталогът са обвързани с приложенията, изготвени на високо професионално ниво.

В увода, освен целите и задачите, са дефинирани териториалният и хронологическият обхват на изследването и изследователските методи, използвани в труда. В §. *Историографски преглед* (с. 11-21) са представени изследванията по темата от възникването им през първата половина на XX век до наши дни.

Поради значимостта на основните понятия, свързани с проблематиката на предложеното изследване и необходимостта от прецизност в тяхното използване, те са разгледани в отделна глава (I. *Основни понятия*). Постигната е терминологична яснота по отношение на основните понятия: културно наследство, археологическо наследство, археологически недвижими и движими културни ценности, крепости, укрепления, фортификация, автентичност, опазване, консервация, реставрация, експониране, социализация, интерпретация, адаптация и реконструкция.

В глава II *Нормативна уредба, организации и управление в областта на недвижимото археологическо наследство* (с. 39-90) са разгледани в исторически план възникването и развитието на нормативната уредба и специализирани организации и развитието им в Европа и България. (§. 1-2). В отделен § 3. са представени нормативната база и организационните форми и практики в управлението на недвижимото археологическо наследство в България.

В Гл. III. *Експониране и социализация – историческо развитие и същност* (с. 91-175) последователно са разгледани в исторически и съдържателен план експонирането и социализацията на недвижими археологически ценности в Европа и България (§ 1 и 2), Основни форми, похвати и техники на

експониране и социализация на недвижимото археологическо наследство (§ 3). Главата завършва с актуалната тема (често проблем) за автентичността при реконструкциите, консервацията и реставрацията на недвижими археологически ценности като теория, нормативна база и конкретна практика. Заслужава да се отбележи критичният поглед към концепциите и реалните резултати от практиката в България. За информативността на изложението допринасят умело подобрите, качествени образи в Приложение III на част II.

Глава IV *Възможности и форми за експониране и социализация на крепости и укрепления използвани през Средновековието в днешна Западна България*, заедно със скрупулъзно представената информация в каталога за конкретните обекти, включени в изследването, се явява сърцевината на труда на Даниел Иванов. Данните от каталога, като структура и съдържание, са база за съответните параграфи и подточки от изложението, за да се изгради оптимално картината на обектите от изследвания регион, като цяло и по отделно, като история (предания и легенди и изследвания на терен), данните за всеки обект като основа за идейни и осъществени проекти за консервация, реставрация и експониране и социализация в контекста на потенциала им в локален и регионален план. Информацията в тази глава (и каталога) са една добра основа за конкретни проекти за изследваните обекти в близка или по-далечна перспектива. Тя е полезна изходна база за подобни изследвания като бъдещи проекти за сходни обекти и в други региони на страната ни.

Заключението е неформално и с обем, който позволява ясно, в детайли, да се излявят основните акценти и постижения в дисертацията.

Библиографията и другите информационни източници отразяват добрата осведоменост на докторанта по всички специфични компоненти на изследваната проблематика.

Даниел Иванов демонстрира способност за анализ и извличане на информация от конкретните обекти на изследването, от различни по характер публикации, и да постига добър синтез на следващите нива.

Текстът на дисертацията се отличава с добър стил – езикът е точен, четивен, с владение на специфичната терминология, използвана в специализирана литература.

Авторефератът представя изчерпателно и адекватно съдържанието на дисертационния труд. Автосправката отразява коректно основните приноси и постижения в дисертацията на автора.

Даниел Иванов е автор на седем научни публикации (шест вече излели от печат), пряко свързани с темата на дисертацията.

В заключение, като имам пред вид цялостните качества на дисертационния труд на **Даниел Иванов Иванов**, заявявам пред уважаемото жури, че изследването притежава високи научни достойнства и отговаря на изискванията **да му бъде присъдена образователната и научна степен „Доктор“** и ще гласувам убедено за това.

28.04.2020

проф. д-р Тотко Стоянов

